

Maaseutuyrittäjä työnantajana

Kimpparenki-hanke, 9.10.2018

Veli-Matti Rekola

Maaseudun Työnantajaliitto MTA

Puheenvuoron sisältö

- Yrittäjä työnantajan roolissa
- Työsopimus
- Työaika
- Palkkaus
- MTA

Miksi työnantaja-asiat tärkeitä?

- Työnantajan asemaan liittyy monia **velvoitteita**
 - Lakisääteisiä tai työehtosopimukseen perustuvia
 - Liittyvät palkanmaksuun
- Työnantajalla on **vastuu** työntekijöistään
 - Työterveys ja -turvallisuus
- Työnantajan rooli ihmisten **johtajana**
 - Motivointi hyvään työsuoritukseen
 - Työnjohto
- Palkattu työvoima **kustannustekijänä**
 - Työajan tehokas käyttö

Maaseutuyrittäjä työnantajan roolissa

Työntekijän rekrytointi

Työntekijän valinta kannattaa suorittaa huolellisesti.
Yritykseen valitaan aina parhaat mahdolliset työntekijät!

Työhönottohaastatteluun on syytä varata riittävästi aikaa ja todeta esim. aikaisempi työkokemus työtodistuksista.
Löydettyäsi sopivan henkilön tee aina kirjallinen työsopimus.

Työehtojen soveltaminen työsuhteessa

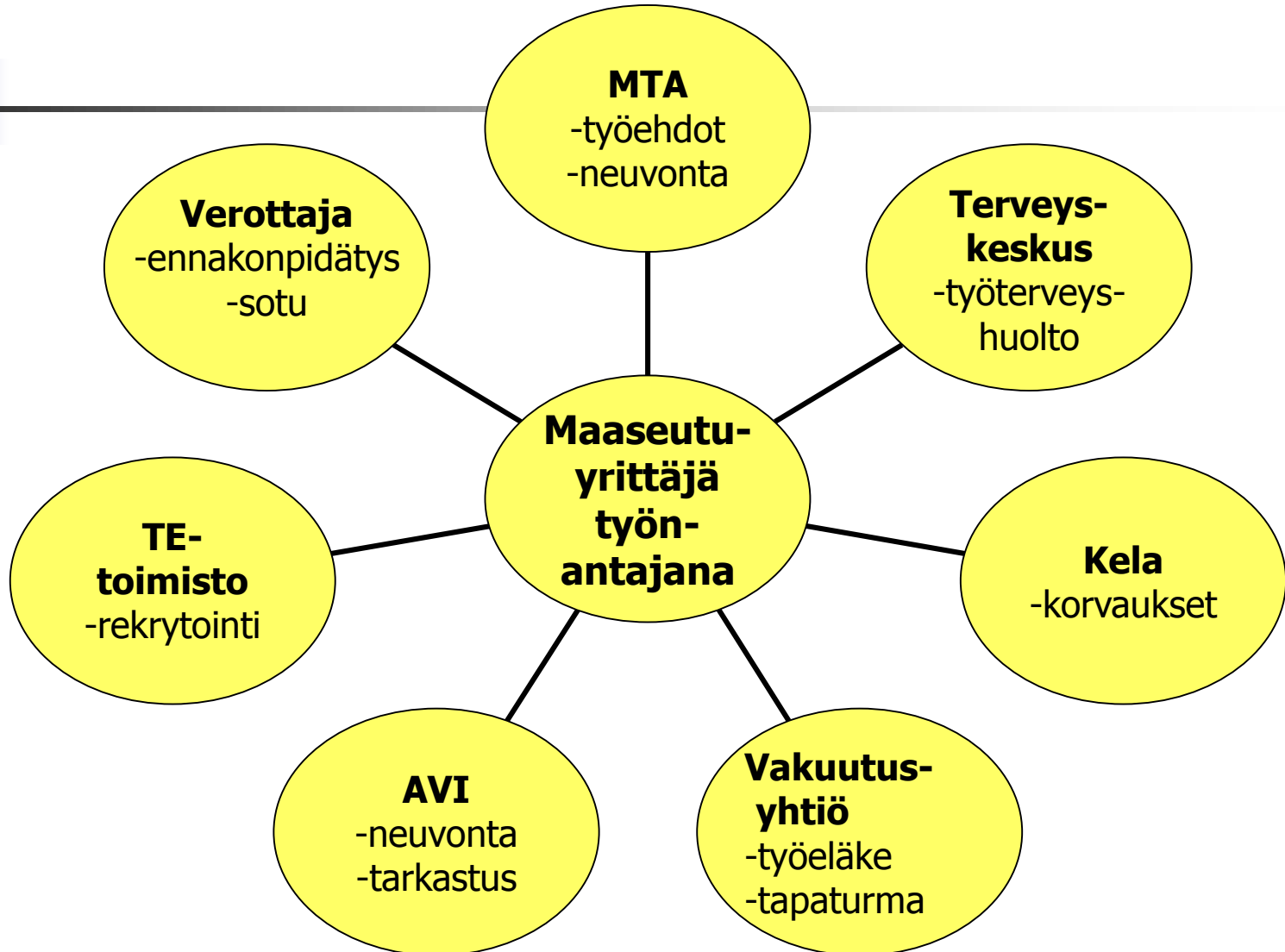
- Työnantaja on se henkilö, joka vastaa työehtojen tuntemisesta ja niiden oikeasta soveltamisesta. Työnantajalla tulkintaetuoikeus. Työnantaja ei voi vedota tietämättömyyteen.
- Käytännössä esiin tulevia asioita ovat esim. työaikajärjestelyt, palkanmaksu ja vuosilomajärjestelyt. Työehdot perustuvat alakohtaisiin työehtosopimuksiin.
- Maatalous: **Maaseutuelinkeinojen tes**
- Työehtosopimus on yleissitova eli se koskee alan kaikkia työnantajia.

Myös lakisääteisiä velvollisuuksia

- Työnantajalle on asetettu lakisääteisiä palkanmaksuun liittyviä velvollisuuksia.
- Työnantaja toimii verottajan apulaisena suorittaen ennakonpidätyksen ja sotu/sava-maksun. Myös TyEL-maksut tilitetään määräajoin. Verottajalle annetaan vuosi-ilmoitukset maksetuista palkoista. TVR:lle ilmoitus palkkasummasta.
- Työnantaja toimii myös työpaikan työsuojelupäällikkönä. Työnantaja velvollinen järjestämään työterveyshuollon.

Työnantajan toimintaverkosto

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus 2018 - 2020

- Työehtosopimuksen osapuolet: MTA ja Teollisuusliitto
- Sopimuskausi 1.2.2018 – 31.1.2020
- Palkkojen yleiskorotukset 2018 ja 2019
- Keskeisiä tekstimuutoksia:
 - Koeajan enimmäispituus 6 kuukautta
 - Ammattitaitolisä 4 – 30 %
 - Työaikapankki paikallisesti sovittaessa
 - Lyhyt sairauspoissaolo omalla ilmoituksella
 - Lomaltapaluurahan vapaaksi vaihtaminen

Työsuhteen tunnusmerkit

- Sopimuksen perusteella
 - Tehdään työtä työnantajalle
 - Työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa
 - Palkka tai muu vastikkeellisuus
- Työsuhde vai yrittäjänä tehty työ?
- Työsuhde vai harrastus?

KIRJALLINEN TYÖSOPIMUS

- Työsuhteen osapuolet
-

- Koeaika

- * enintään 6 kk
- * vuotta lyhyemmässä määräaikaisessa työsuhteessa enintään puolet työsuhteen kestosta

- Työsuhteen voimassaolo

- ✧ toistaiseksi voimassa oleva työsuhde
- ✧ määräaikainen työsuhde: oltava aina peruste, ilmoitettava arvioitu kesto

- Työaika

- ✧ kokoaikainen
- ✧ osa-aikainen

KIRJALLINEN TYÖSOPIMUS...

- Työn suorituspaikka ja pääasialliset työtehtävät

- Palkkaus
 - Vaativuus-/palkkaryhmä (tes)
 - Ammattitaitolisä (tes)
 - Palkka työsuhteen alkaessa
- Noudatettava työehtosopimus
- Muut ehdot
 - luontoisedut, arvo
- Päiväys ja allekirjoitukset

Miksi kannattaa tehdä kirjallinen työsopimus?

- **Laki vaatii:**

”kaikissa yli kuukauden kestävässä työsuhteissa annettava tt:lle kirjallinen selvitys työehdoista ellei sopimusta tehdä kirjallisena” →
Rangaistusseuraamus

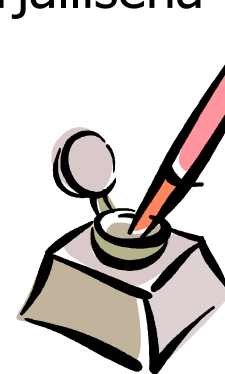
- **Koeajan käyttö**

Koeajasta voidaan sopia ainoastaan kirjallisesti.

- **Kiistojen välttäminen**

Ei synny turhia kiistoja työsuhteen kestosta, työtehtävistä, palkasta ym., koska ehdot ovat todettavissa.

- Työnantajan kannattaa aina tehdä työsopimus kirjallisena!

Työnjohdossa ja kustannusseurannassa työajalla keskeinen merkitys

- Työnantajan on suunniteltava työajan käyttöä ennakolta
 - direktio-oikeus = työn johto- ja jako-oikeus
 - työaikasuunnitelma ja työvuoroluettelo
- Työnantajan on seurattava tehtyä työaika
 - työaikakirjanpito
- Tehdyn työajan jakautuminen kustannuspaikoittain
 - yrityksen kustannuslaskenta

MIKÄ ON TYÖAIKAA?

- Työaikalaki:

- "Työajaksi luetaan työhön käytetty aika sekä se aika, jonka työntekijä on velvollinen olemaan työpaikalla työnantajan käytettävissä."
 - "Päivittäisiä lepoaikoja ei lueta työaikaan, jos työntekijä näinä aikoina saa esteettömästi poistua työpaikaltaan."
- Työaikaa eivät siten ole esim.
 - Ruokailutauot
 - Vaatteiden vaihtoon ja peseytymiseen käytetty aika

Maaseutuelinkeinojen tes: Säännöllinen työaika

- Keskimääräinen säännöllinen työaika
 - edellytyksenä 40 tunnin työviikko
 - tuotannolliset tarpeet
 - 4 – 10 t/vrk
 - enintään 50 t/vko (5-päiväinen viikko)
 - tasoitusvapaata "tunti tunnista"
 - tasoittumisjakso enintään 52 viikon jakso
 - 10 tunnin työpäiviä yhdenjaksoisesti enintään kahden viikon ajan, kylvö- ja sadonkorjuutyössä enintään kolmen viikon ajan, minkä jälkeen vähintään viikon ajan 8 tunnin työpäiviä

Vapaapäivien siirrot

- Tarvetta erityisesti eläintenhoitotöissä
- Viikon toisen vapaapäivän (la) siirto
→ 1 työvuoro lisää
- Viikkolepopäivän (su) siirto sopimalla
→ 1 työvuoro lisää
- Toinen siirretyistä vapaista annettava kahden viikon kuluessa
- Eläintenhoitotöissä usein käytössä 4 viikon työvuoroluettelo

Työajan suunnittelu ennakolta

■ Työaikasuunnitelma vuositasolla

- käytettäessä keskimääräistä työaika
- eripituisten viikkotyöaikojen sijoittelu
- tasoitusvapaan sijoittuminen

■ Työvuoroluettelo

- työaikalain säännös
- työntekijän työvuoron alkamisajankohta ja pituus
- laadittava 4 viikon jaksolle, jollei se työn epäsäännöllisyyden vuoksi mahdotonta
- kuitenkin niin pitkälle jaksolle kuin mahdollista
- ellei paikallisesti muuta sovita, oltava nähtävillä viim. 4 pv ennen sen alkamista
- kuultava luottamusmiestä tai työntekijöiden edustajaa
- muuttaminen paikallisesti sovitulla tavalla

TYÖVUOROLUETTELO viikko 16 (13.4. – 19.4.)

Työntekijä	Ma	Ti	Ke	To	Pe	La	Su
Antti	10	9	9	8	9	6	VL
Bertta	10	9	9	8	9	LV	VL
Cecilia	8	9	9	8	9	6	VL

Esim: Laatu-Vihannes Oy:n paikallisesti sovittu työvuorojärjestelmä:

- Työvuoro alkaa klo 7.00, perjantaisin klo 6.30
- Mikäli tuotannollisten syiden takia (lisätilaukset ym.) työvuoroja on tarvetta muuttaa, työnjohto ilmoittaa siitä viimeistään ruokailutauon aikana. Säännöllistä työvuoroa voidaan pidentää tai lyhentää 1 tunnilla.
- Työntekijän pyynnöstä työvuoroa voidaan muuttaa sopimalla siitä työnjohdon kanssa.
- Ylityön tekemisestä sovitaan tapauskohtaisesti erikseen.
- VL = viikkolepo, LV = lisävapaa

TYÖAIKAKIRJANPITO

- Työaikalain mukaan työnantajalla oltava työaikakirjanpito tehdystä työajasta
- Työntekijäkohtaisesti merkittävät säännölliset työtunnit sekä lisä-, yli- ja sunnuntaityöt ja niistä maksetut korvaukset
- Järjestämistapa: työntekijä merkitsee tunnit tuntilapulle, jonka työnantaja tarkistaa ja säilyttää
- Sähköinen kulunvalvonta
- AVI:n työsuojelutarkastajalla oikeus saada nähtäväkseen
- Työntekijällä tai hänen valtuuttamallaan oikeus saada kirjallisesti tiedot häntä koskevista merkinnöistä
- Säilytettävä vähintään lain mukainen kanneaika -> 2 v

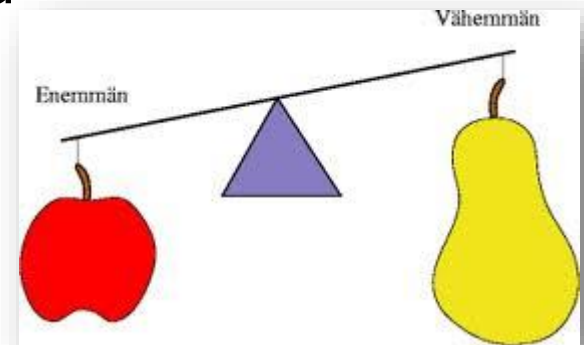
Mihin palkkaus perustuu työehtosopimuksissa?

Mitä/millaista työtä työntekijä suorittaa

- Kaikki työt eivät samanlaisia
- Työn **vaativuus**, työn sisältö
- Tes: palkkataulukko

Miten työntekijä työnsä suorittaa

- Kaikki työntekijät eivät ole samanlaisia
- Työntekijän **pätevyys** työssään, työn tuloksellisuus
- Tes: ammattitaitolisä

Vaativammasta työstä parempi palkka kuin vähemmän vaativasta ja hyvästä työsuorituksesta parempi palkka kuin välttävästä työsuorituksesta

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus

Työntekijän palkka muodostuu kahdesta osasta:

A) Työn vaativuuden perusteella määräytyvä peruspalkka:
töiden vaativuusluokittelu tapahtuu työpaikalla

(tes: 5 vaativuusryhmää)

=> työn vaatima osaaminen, vastuu ja kuormitus

+

B) Työntekijän työssään osoittaman pätevyuden perusteella
tuleva ammattitaitolisä

=> työnantaja määrittelee, kehityskeskustelu

Lisäksi palkkaan voi sisältyä yrityskohtaista lisää tai palkkaliukumaa.

Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus

Taulukkopalkat 1.2.2018 – 31.1.2019

- * vähimmäispalkka
- * palkkaryhmittely työn vaativuuden perusteella

Palkkaryhmä	€/tunti
1	8,43
2	8,85
3	9,32
4	9,81
5	10,31

Kuukausipalkka = 172 x tuntipalkka (40 t/vko)

Minimipalkat Euroopassa euroa/kk 2017 (Eurostat)

■ Luxemburg	1.999	■ Puola	473
■ Belgia	1.563	■ Viro	470
■ Hollanti	1.552	■ Kroatia	442
■ Irlanti	1.563	■ Slovakia	435
■ Saksa	1.498	■ Tsekki	420
■ Ranska	1.480	■ Unkari	413
■ Suomi	1.426	■ Latvia	380
■ Iso-Britannia	1.397	■ Liettua	380
■ Espanja	826	■ Romania	319
■ Slovenia	805	■ Bulgaria	235
■ Malta	736	■ Turkki	479
■ Kreikka	684		
■ Portugali	650		

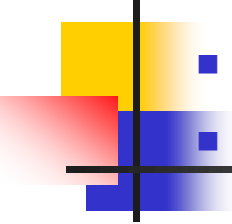
Suomi: Maaseutu-tes

AMMATTITAITOLISÄ 1

Arvioidaan työntekijän ammattitaitoa ja pätevyyttä työssään eli miten hyvin työntekijä työnsä suorittaa.

AMMATTITAITOLISÄ 2

-
- Työnantajan oikeutena ja velvollisuutena määritellä
 - Arviointi niiden tekijöiden perusteella, jotka ko. yrityksessä katsotaan tärkeiksi
 - Työnantaja laatii työpaikalle sopivan järjestelmän
 - perusteet
 - porrastus
 - TES: Esimerkiksi työn määrä, laatu, yhteistyökyky, asiakaslähtöisyys, kehityskyky, taloudellisuus, erityisosaaminen, aiempi työkokemus
 - Perusteet selvitetään työpaikalla kaikille työntekijöille; avoimuus
→ tarkoitus motivoida parempaan työsuoritukseen
 - Rahamääräinen; senttiä/t
 - Suuruus: 4 -30 % vaativuusryhmän palkasta
→ vähimmäistaso näkyy suoraan tes:n palkkaustaulukossa

Sunnuntaityö, yötyö

■ Sunnuntaityökorotus

- + 100 %, kun työskennellään sunnuntaina, pyhäpäivänä sekä juhannus- ja jouluaattona ja pääsiäislauantaina

■ Viikonlopputyöntekijä

- työntekijälle, joka työnsopimuksensa perusteella työskentelee ainoastaan viikonloppuisin (la-su), voidaan maksaa palkka samansuuruisena kaikilta tunneilta → "kokonaispalkka"
- sovittava kirjallisesti

■ Yötyö

- Yötyö klo 22 – 05
- Yötyölisä 20 %

Oikeustapaus, palkkasaatava (KKO 2011)

- Työntekijän kanssa oli työsopimuksissa sovittu työehtosopimuksen mukaista vähimmäispalkkaa korkeammasta kokonaispalkasta, jonka oli ilmoitettu sisältävän työehtosopimuksen mukaiset palkan lisät.
- Työehtosopimuksen mukaan palkan lisiä ja korvauksia ei voitu sisällyttää työntekijälle maksettavaan tunti- tai kuukausipalkkaan. Työnantaja velvoitettiin suorittamaan työntekijälle tämän vaatimat ilta-, yö- ja sunnuntaityölisät, koska muusta kuin tunti- ja kuukausipalkasta ei ollut näytetty sovitun ja koska siten oli jäänyt näyttämättä, että työntekijälle olisi maksettu hänelle työehtosopimuksen mukaan kuuluneet palkan lisät.

Työnjohtajan ja vastaavan palkkaus

- Työntekijä, joka toimii työnjohtajana tai yrityksen tuotannosta vastaavassa tehtävässä ja joka voi itse päättää työaikojensa järjestelystä
- Palkkaus: kuukausipalkka + kiinteä kuukausikorvaus mahdollisesta yli- ja sunnuntaityöstä
 - Esim. peruskuukausipalkka 2.100 euroa
 - kiinteä korvaus 500 euroa
 - kokonaispalkka 2.600 euroa
- Ei (välttämättä) työaikakirjanpidon piirissä
- Maatilalla tilanhoitaja, työnjohtaja, navettaesimies

PALKANMAKSU

- Kahdesti kuukaudessa ellei toisin sovittu
- Työntekijän pankkitilille, käteismaksu vain pakottavasta syystä ja siitä oltava kuitti
- Palkan laskenta-aika 5 työpäivää
- Työntekijälle palkkalaskelma, josta ilmenee tehty työaika ja sitä vastaava palkka
- Palkan korotusosat ja lisät eriteltävä. Huom! ei voida sisällyttää peruspalkkaan
- Rahapalkan lisäksi huomioitava mahdolliset luontoisedut
- Käytettäessä keskimääräistä työaika voidaan niin sovittaessa palkka maksaa 40-tuntisen viikkotyöajan mukaan → tasoitusvapaa palkallista
- Lopputilitys maksettava viimeistään 4 työpäivän kuluessa, muutoin tt:llä oikeus odotusajan palkkaan

TYÖKYVYTTÖMYSSAJAN PALKKA

- sairaus, työtapaturma tai vapaa-ajan tapaturma
- työnantajalla palkanmaksuvelvollisuus:

<u>työsuhteen</u>	<u>palkanmaksu-</u>
<u>kesto</u>	<u>jakson pituus</u>
väh. 1 kk	28 pv
väh. 3 v	35 pv
väh. 5 v	42 pv
väh. 10 v	56 pv
- jos työsuhde alle kuukauden, mutta väh. viikon
=> 50 % palkasta 1+ 9 arkipäivän jaksolta
- mahdollinen palkaton karenssipäivä
- Kelan päiväraha työnantajalle palkanmaksuajalta
- oma ilmoitus tai lääkärintodistus tai muu työnantajan hyväksymä selvitys poissaolosta

SAIRAUSPOISSAOLO OMALLA ILMOITUKSELLA

- Työntekijän ilmoitettava sairauspoissaolosta välittömästi
 - Työpaikkakohtainen ohjeistus
 - Kenelle ilmoitetaan, varahenkilö
 - Miten ilmoitetaan → soittamalla
- Poissaolo työntekijän omalla ilmoituksella
 - Poissaolo enintään 2 päivää
 - Tätä pidemmältä ajalta työnantajan vaatiessa lääkärintodistus
 - Enintään 6 päivää vuodessa
- Perustellusta syystä voidaan aina vaatia lääkärintodistus tai lähettää työterveyslääkärille
- Sopimuskauden kestävä kokeilu

Työnantajan työsuojeluun liittyvät velvoitteet 1

Työturvallisuuslaki

- Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite työntekijän terveydestä ja turvallisuudesta työssä
- Työympäristön jatkuva tarkkailu
- Vaaratekijöiden arviointi
- Työsuojelun toimintaohjelma oltava jokaisella työpaikalla

Tapaturmavakuutuslaki

- Vakuuttamisvelvollisuus, jos palkat yli 1.200 euroa vuodessa

Sakkoja työnantajalle ohitetusta turvarajakatkaisijasta

- Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus on 3.10.2017 tuominnut yritys A:n 8.000 euron yhteisösakkoon työturvallisuusrikoksesta. Lisäksi yhtiön tuotantopäällikkö ja työnjohtaja tuomittiin kumpikin 35 päiväsakkoon.
- Työtapaturma jossa työntekijä jäi robotin puristuksiin loukkaantuen. Robotissa oli usein tukoksia ja toimintahäiriöitä, joita työntekijöiden tuli selvittää. Tukosten selvittämisen helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi koneen oven turvarajakatkaisija oli poistettu käytöstä työntekijöiden toimesta. Loukkaantunut tiesi tästä. Hän oli mennyt ovesta sisään robotin vaara-alueelle poistamaan syntynyttä tukosta. Kun tukos oli poistettu, robotti jatkoi liikettään ja työntekijä jäi puristuksiin.
- Työsuojeluviranomainen katsoi, että työnantaja ei ollut riittävästi huolehtinut työpaikan turvallisuudesta, työolojen jatkuvasta seurannasta ja siinä havaittuihin epäkohtiin puuttumisesta, sekä vaara-alueelle pääsyn estämisestä. Työnjohtaja ja tuotantopäällikkö olivat olleet tietoisia siitä, että robotin turvarajakytkin oli poistettu, mutta eivät olleet puuttuneet tietämäänsä epäkohtaan. Työturvallisuusrikos on vaarantamisrikos eli rikos täyttyy jo työturvallisuusmääräysten rikkomisella eikä se edellytä työntekijän terveyden tosiasiallista vaarantamista.

Työnantajan työsuojeluun liittyvät velvoitteet 2

Laki työsuojelun valvonnasta

- Työsuojeluyhteistyö työpaikalla
- Työsuojelupäällikkö jokaisella työpaikalla, pienillä työpaikoilla työnantaja itse
- Jos väh. 10 työntekijää, valittava työsuojeluvaltuutettu
- MTA – Teollisuusliitto: Työsuojelusopimus
- Pienemmillä työpaikoilla voidaan valita työsuojeluasiamies

Laki nuorista työntekijöistä

- Alle 18-vuotiaille sopivat työt
- Vaaralliset työt → 16-vuotias saa tehdä, kun huolehdittu työturvallisuudesta
- Kielletyt työt
- Ohjeistus: AVI: työsuojelu, www.tyosuojelu.fi

Työterveyshuolto

Työterveyshuoltolain mukaan työnantaja on velvollinen järjestämään työterveyshuollon palveluksessaan oleville työntekijöille.

- Työterveyshuollon järjestämistapa:
 - terveyskeskus
 - yksityinen lääkäriasema tai lääkäri
 - sopimus työterveyshuollosta
- Kustannusten korvaus ta:lle (KELA):
 - 60 % tai 50 % ennalta ehkäisevän työterveyshuollon kustannuksista
 - haettava 6 kk kuluessa tilikauden päättymisestä

Työturvallisuus- ja työsuojeluinformaatiota!

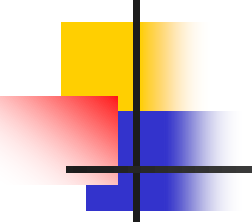
- www.tyosuojelu.fi
 - työsuojeluhallinto
 - infoa myös venäjäksi ja viroksi
- www.tyoturva.fi
 - työturvallisuuskeskus
 - mm. työhyvinvointi, työturvallisuuskortti
- www.mela.fi
 - mm. yrittäjien työterveyshuolto, suojaimet
- www.tts.fi
 - mm. opas työntekijän perehdyttämiseen
- www.kela.fi
 - mm. työterveyshuolto
- www.ttl.fi
 - mm. henkilönsuojaimet

AVI/Työsuojelu

Työsuojelutarkastajien havainnot kesältä 2012

- "Lähes puolet työnantajista ei tiennyt olevansa velvollinen säilyttämään tietoja ulkomaalaisista työntekijöistään työpaikalla."
 - kopio passista, säilytettävä väh. 4 v
- "Noin puolet työnantajista on laiminlyönyt lakisääteisen työterveyshuollon järjestämisen työntekijöilleen."
 - lakisääteinen työterveyshuolto koskee kaikkia työnantajia
- "Tarkastuksissa on löytynyt myös liian pitkiä palkanmaksukausia, lepoaikasäädösten alituksia ja työaikakirjanpidon laiminlyöntejä. Työaikakirjanpitoa on pidettävä myös silloin, kun työtä tehdään urakkapalkkauksella."
 - palkanmaksukausi enint. 1 kk
- "Tarkastuksilla ilmeni, ettei osa työnantajista maksa työntekijöilleen lomakorvausta työsuhteen päättyessä."
 - lomakorvaus 12,5 % työansioista myös lyhyissä työsuhteissa, ei voida sisällyttää palkkaan

MAASEUTUYRITTÄJÄ, TERVETULOA MTA:N JÄSENEKSI!

- kun liittyt jäseneksi, lähetämme ajan tasalla olevan *työsuhdekansion* käyttöösi
- *jäsentiedotteet* työehtosopimukseen ja lainsäädäntöön tulevista muutoksista sähköpostitse ja kirjeitse
- *lakimiesten neuvontapalvelu työsuhdekysymyksissä* vapaasti käytettävissä:
 - Asiantuntija, lakimies Kristel Nybondas
 - Asiantuntija, lakimies Marjatta Sidarous
 - Toimitusjohtaja Veli-Matti Rekola

-
- *koulutustilaisuudet* jäsenille ilmaisia

"Työsuhdeasiain päivät"

- *extranet-jäsensivuilla jäsentiedotteet, lomakkeet ja tes sähköisessä muodossa*
- *yrittäjäkäynnit sovittaessa*
- *mahdollisten erimielisyystapausten selvittäminen*

Jäsenmaksu on 0,52 % yrittäjäperheen ulkopuolisen työvoiman palkkasummasta, minimijäsenmaksu on 95 €.

Maaseudun Työnantajaliitto MTA
www.tyonantajat.fi

Vastuullinen viljelijä = tunnollinen työnantaja

”Tavoitteena laadukas työnantajatoiminta,
joka täyttää sopimuskumppanien ja
yhteiskunnan vaatimukset.”

Kiitos ja menestystä työnantajana!

